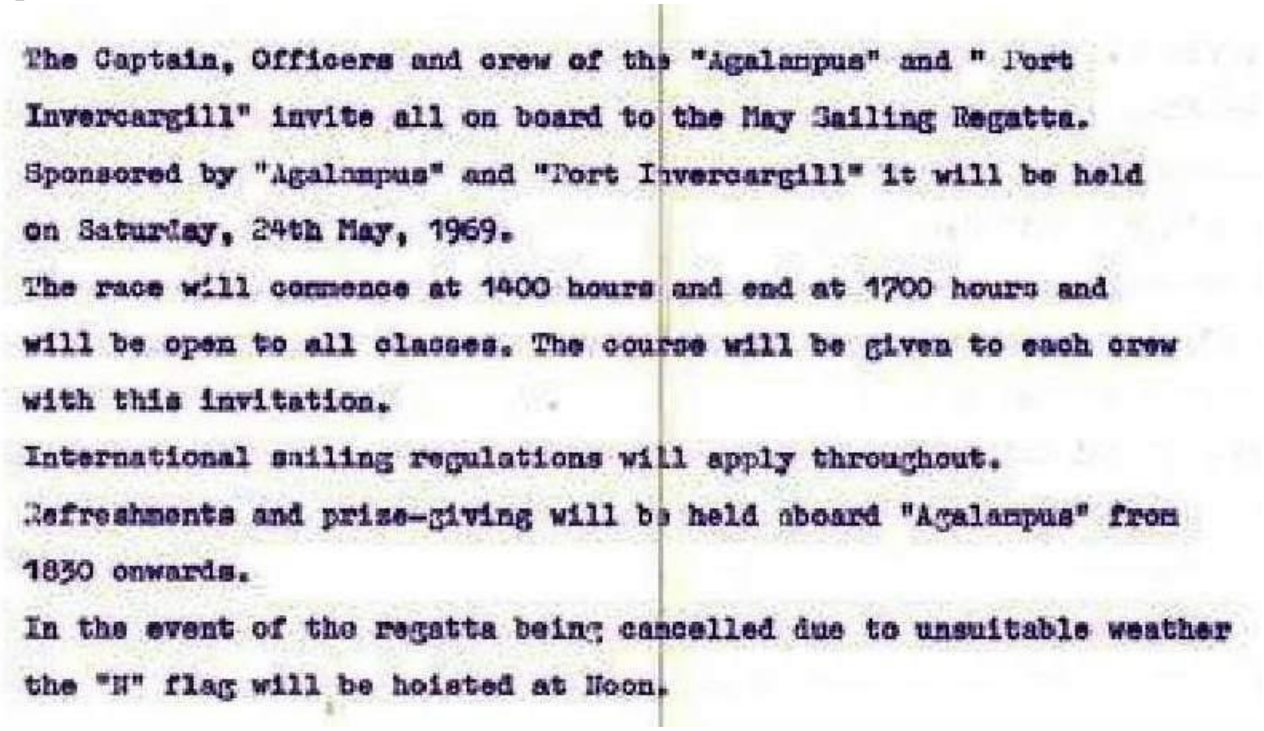
Писма на капитан далечно плаване Ал. Енчев от Голямото горчиво езеро (1969 г.) – 5

… Снарядите свиреха над главите ни, а брегът целият беше разоран от техните удари. Екипажите от другите кораби, като че ли нехаеха при това положение и спокойно продължаваха заниманията си. Дори организираха „Регата“ - състезание с ветроходни лодки, което по традиция се правеше на шест месеца. Ние не участвахме, но капитан Питър от английския кораб „Agalampus“, ми разказа как той и още четирима моряка се състезавали с останалите платноходки:

„Тогава нашата лодка не прекоси финала - каза той. - Ние стояхме в средата на езерото без никакъв полъх на вятъра. Езерото беше гладко като стъкло. Бяхме поставили една масичка по средата на лодката, върху нея - ваза с пластмасови цветя. Две момчета стояха на платната, гълтайки бира, докато ние четирмата играехме бридж под неподвижните ветрила. Дойде време за чай и застлахме бяла покривка, донесохме винени чаши и прибори от сребро. Менюто беше съставено от топли и студени ястия, салата и десерт. Виното беше охладено до съвършенство в пет галона, покрити с лед и все така, както четринадесетте кораба, стоящи на котва, ние останахме неподвижни. Всички колеги тогава се произнесоха, че е бил необикновено горещ ден“.

The Captain, Officers and crew of the "Agalampus" and " Port Invercargill" invite all on board to the May Sailing Regatta.
Sponsored by "Agalampus" and "Port Invercargill" it will be held on Saturday, 24th May, 1969.
The race will commence at 1400 hours and end at 1700 hours and will be open to all classes. The course will be given to each crew with this invitation.
International sailing regulations will apply throughout.
Refreshments and prize-giving will be held aboard "Agalampus" from 1830 onwards.
In the event of the regatta being cancelled due to unsuitable weather the "H" flag will be hoisted at Noon.

Поканата за регатата, организирана от екипажите на „Agalampus“ и „Port Invercargill“ на 24 юни 1969 г.

Имаше реална опасност да бъдем засегнати от някой снаряд, понеже се намирахме сравнително близо до египетския бряг, а пък ония синковци много не си поплюваха. Тъй като не бях получил инструкция как да действам при по

сложна обстановка, а и екипажът настояваше да отида, реших да се консултирам с нашия посланник в Кайро. Не само това налагаше моето заминаване, имаше да се оправят някои формалности от икономически характер. Изчаках до петък да дойде агента, който носеше пощата, и заедно с неговата кола се отправих към Кайро. Пътуването беше много уморително. По-голямата част от шосето минаваше през пустинята, а времето беше ужасно горещо и задушно. Около пътя имаше височинки от напукани варовикови и кристални скали, полузатрупани с пясък.
Рядко се срещаха животни, видях само няколко пъти по шосето премазани змии. Тук таме се виждаха горички с акации и палми, а покрай тях - кирпичени къщички с кафяви покриви.

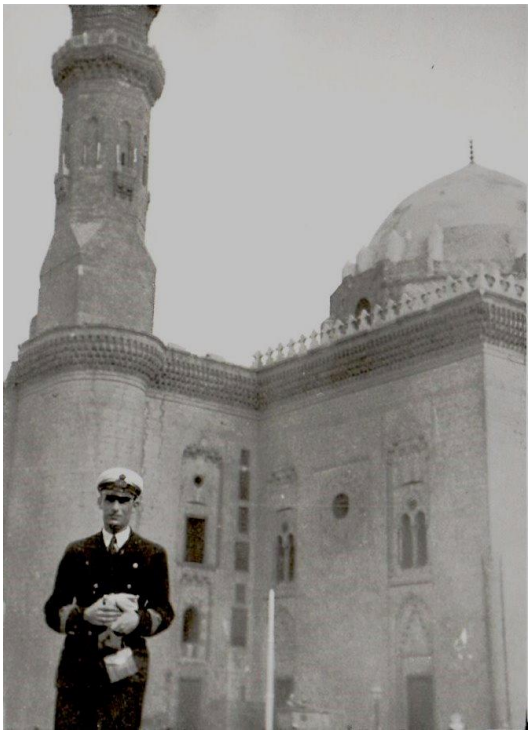

Пликът от писмото, изпратено от капитан Александър Енчев до съпругата му Фоника Енчева на 25 май 1969 г. На плика е залепена оригинална пощенска марка, издадена от кораба „African Glen“ и посветена на регатата, проведена на 24 май с.г.

Пътувахме четири часа. Разстояние от 160 км по чудесно асфалтиран път, но имах чуството, че минаваме през нажежена пещ. В Кайро пристигнахме към 16 часа след обед. Помолих агента да ме свали до сградата на българската легация. Там нямаше никой, понеже след обед не работели. Обясних на дежурния кой съм и го помолих да съобщи на посланика за мен. Отговорът

дойде бързо.
Въпреки, че пълномощният министър бе зает много, ме прие. Накратко му разказах каква е ситуацията в Голямото горчиво езеро и той много внимателно си записа някои работи. След като докладът ми свърши, посланикът каза, че ще ме информира, след като се запознае по-добре и като получи отговор от нашето правителство. Приключвайки разговора по този въпрос, аз му предадох документите, що се отнасяха по някои въпроси за снабдяването ни. Така официалните ми задължения бяха изчерпани. Министърът ми каза, че в Кайро била на турне българска естрадна певица и тази вечер на концерта й ще бъдат всички служители от консулския отдел. Той ме покани настоятелно, но аз му отказах, понеже още не бях си уредил въпроса с преспиването и не знаех дали ще стане лесно. Времето вече беше напреднало. Посланикът ми съобщи също, че тия дни тук имало наши спортисти, а също така в Александрия били на посещение наши военни кораби.
- Изобщо - каза той, - връзките ни с Египет все повече се развиват.
Преди да си тръгна, той ми препоръча един хотел. Пълномощният министър ми гарантира, че наистина бих могъл да се настаня в него. Хотелът се намираше в центъра на града и по улицата пред него минаваха много автомобили, имаше дори и трамвайна линия. Всичко това създаваше невъобразим шум, но не можех да правя избор, умората ме беше налегнала и без да се колебая, влязох. Записах се и платих предварително на администрацията и като взех ключа се отправих нетърпеливо към асансьора. Докато чаках хвърлих един поглед към фоайето. Имаше постлан прекрасен килим, в който краката потъваха, а шарките му заслужаваха възхищение. В други хотели, стените биваха украсявани с цветни фотоси и реклами, тук имаше два красиви гоблена в красиви рамки.
Асансьорът беше дошъл и пиколото младо пъргаво арабче, облечено в униформа, ме покани да вляза в кабината. Стаята ми се намираше на шестия етаж и беше добре подредена. Побързах да се освежа с един хладен душ и да си легна, тъй като бях изморен доста. В това топло време изобщо не ми идваше на ум да вечерям.
На другата сутрин след като закусих в ресторанта на хотела, излязох да се поразходя малко из града. Оставаха ми няколко часа до срещата ми с агента. Той имаше някаква работа и щяхме да тръгнем пак в най неудобното време. Беше сравнително хладно и ми направи впечатление, че навсякъде имаше вода в изобилие. Особено в един парк в съседство изпъкваше голям фонтан, пръскащ високи струи вода.
Движението на превозни средства в града е много голямо. Чуства се модернизацията в строителството, изразена в нови и съвременни сгради. Имаше големи магазини, зареддени с разнообразни стоки, но купувачите бяха малко. Всичкия си боклук изхвърлят на улицата и той създаваше неприятна

гледка. Дори забелязах по някои улици се движеха стадо от кози или овце, които даже затрудняваха движението на превозните средства.
Малко жени се мяркаха и навсякъде работеха мъже. Вече не се виждат просяци, както преди четиридесет години, когато бях идвал тук.

Капитан Александър Енчев в Кайро, 1936 г. Вляво: снимка пред шотландския караул пред двореца. Вдясно: снимка пред известната джамия на Омар.

Хората значително повишиха равнището на живота си, въпреки, че се намираха в състояние на война. Правителството е обърнало голямо внимание на подрастващото поколение, на няколко места видях чудесно построени училища и детски домове.
Нил минава и разделя града на две. По реката се движеха много пладноходки и моторни лодки. Тази река за египтяните е свещена, осигурява поминък, носи плодородие на земята около себе си. Самото име Нил на арабски е БАХР ЕЛ ДЖЕБЕЛ - река на планината. По дължина е втората след Мисури. Излиза от голямото езеро Виктория - Нианза, което получава водите на много потоци, най-големият от които е Кагора - смятан като начало на реката. От езерото Виктория, Нил излиза под името БАХР ЕЛ ДЖЕБЕЛ, пресича езерото Киога, прибира водите на езерото Алберт, протича на север, като образува много блата и водопади и навлиза в низината на Судан.
Тук близо до пред Кадок поема водите на езерото БАХР ЕЛ ГАЗАЛ и става тропическа река под името БАХР ЕЛ АБИЯД - Бели Нил. При град Хартун в него се влива важния му приток Адбара. След като слиза от терасовидните равнини на Судан и Нубия, чрез шест големи водопада Нил навлиза в Египет,

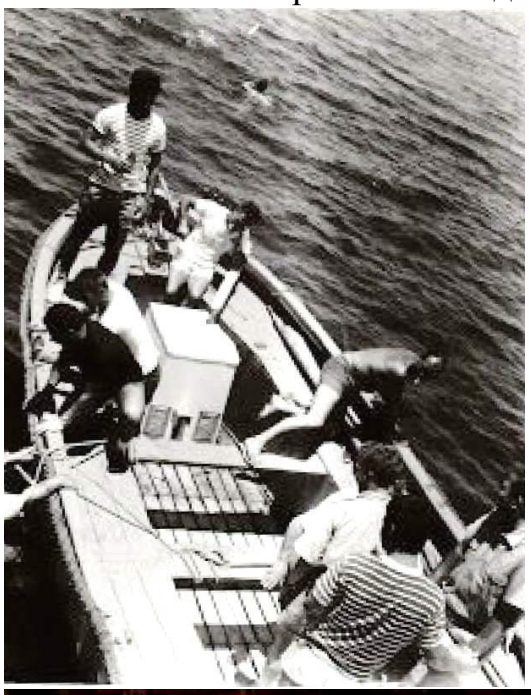
където оплодотворява пустинята, като се намалява понеже вече не получава нито капка вода. При наводнение, което се случва в дъждовния период, водите му се изливат в езерото Мерис - Виркет ел керум, като напоява Файум.
Преди време Нил се е вливал в Средиземно море чрез седем устия, днес изпълнени с пясък реката се спуска в морето само през ръкавите при Розета и Дамиета, които образуват делтите. Множество канали свързват двата ръкава или ги съединяват с езерата Мариут, Бургос и Мензалех. Всяка година от юли до септември водите на Нил се покачват и при отлив оставят утайка, която е извънредно плодородна. Затова в древно време са боготворяли реката и като не са знаели къде се намират изворите, са вярвали, че някой добър бог праща тази огромна маса да напоява страната им.

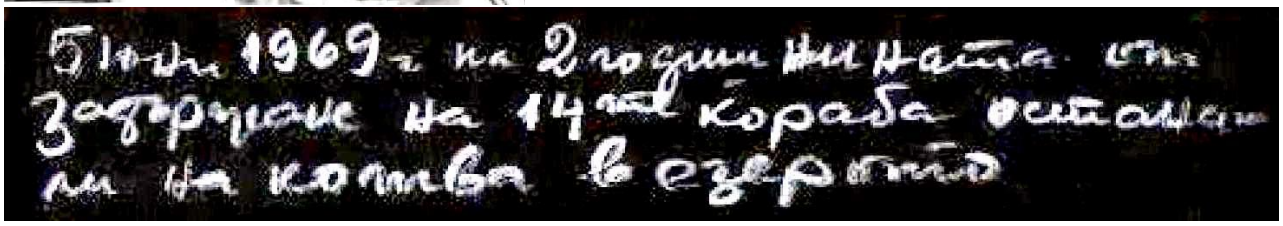

Капитан Александър Енчев в Кайро, 1936 г. Вляво: черква на египетски християни – копти. Вдясно: снимка с коптски свещеник.

Кайро - Ел Кахире - Победоносният град, основан от фатимитските халифи през 969 г. Над покривите на къщите има цяла гора от джамии и техният брой надвишава двеста. Кайро се дели на две части: арабска с няколко по-големи сгради, а останалите са кирпични къщурки с тесни улички. Другата, модерната част, имаше много административни учреждения, частни кооперации, хотели и ред други съвременни постройки. Те всички бяха строени по последна дума на техниката и създаваха чуство, че не се намираш в Африка, а в някой модерен европейски град.
Върху малки възвишения на западния бряг, над Нил се издига огромна

цитадела, потъмняла и оръфана от времето. В покрайнините на града има голяма зоологическа градина с много редки екземпляри. По големина и богатство, тя е втора в света. На няколко места срещнах църкви на коптите, чиито свещеници ходеха с бели раса. Над Нил има много мостове, които свързват двете части на града. На реката имаше каптаж за отвеждане и почистване на водата.
Около обед трябваше да прекратя разходката и се отправих към мястото на срещата с агента. Той дойде на време и голямата му бяла кола спря до мен. През града минахме трудно, движението беше натоварено, но след като навлязахме в покрайнините, скоростта се увеличи.
Пътят на връщане беше труден както и на отиване, но го преминахме за по кратко време. Като се качих на кораба ме изненада нетърпението на екипажа. Те ме очакваха да им разкажа новините. Първо обаче ги изслушах аз. Разказаха ми, че през нощта имало много силна пясъчна буря и духал силан вятър „самум“ от пустинята. Нищо не се виждало от прах и пясък. Въпреки това, състоянието на кораба беше: идеално почистен.

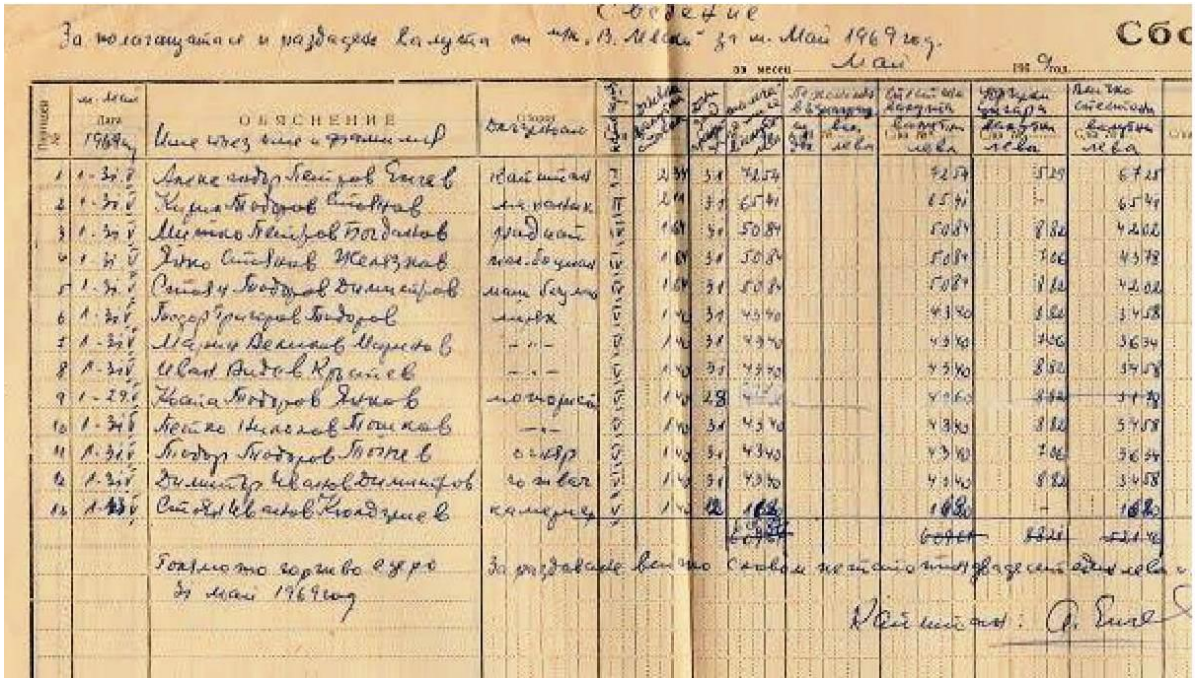

Наближаваше юни месец и времето ставаше все по-горещо. Нямаше вятър и слънцето печеше жестоко, небето беше безоблачно и чисто. Едва след полунощ се разхлаждаше, но това беше много малко след цяло денонощие горещина. Всички започнаха да унират и да мислят за в къщи. На гости ни беше дошъл капитанът на единия полски кораб и от дума на дума ми казва:

- Капитан Енчев, като се пенсионирам през ноември, ще си взема бастунчето и ще се разхождам в парка, а в къщи ще си взема една лопата да прекопавам градината с цветята.
Той беше възрастен като мен, но може би пет шест години по-млад. Наистина по-скъпо от родното няма.
На 24 май вдигнахме флаговете за разцветяване по случай празника на българската култура и славянската писменност, празник, който от дълги години се е празнувал с най-голяма тържественост, цветя и знамена. За мен този празник беше свързан с милите спомени на детството, училището и марша „Върви народе възродени“ - когато го чуя, не мога да сдържа сълзите си. Надали има човек, достигнал до преклонна възраст, да не иска да се върне на детските си години.
След десет часа целия екипаж се събра пред радиоапарата и седнахме да слушаме предаването на манифестацията по радио София. Всичко в България си вървеше нормално, чуваха се стихове, песни и радостни възгласи на децата, учениците и студентите, които преминаваха пред трибуната. Чуваха се и оркестрите на различните училища, които свиреха маршове и най-много „Върви народе възродени“. Всички, които бяха тук, мислеха за родината и семействата, за дечицата, които бяха оставили и те сега маршируваха в чест на празника. Сърцата ни се свиваха, а като пред очите ни бяха момченцата и момиченцата, чистички, с цветя, музика и ленти на отличници на гърдите. Мъчно ми стана, като си помислих, че ми остават само грижите и болестите и най-трудното: КРАЯТ. Така ми се искаше да съм на мястото на тези, които маршируват.
Най-голяма радост ми създават моите синове - и двамата високи и снажни, надминаха ме по ръст, дано и по ум да стане същото. Скоро бях получил радиограма от Варна, че по-големият син заминал с кораба „Сливен“ за Англия. И той пътува по моретата като мене, дори ме надмина.
Още на втората година, от как се качи, направи околосветско плаване. Пресече няколко пъти екватора и се върна с една педя брада, черна и къдрава, като на дядо си. Казвам като на дядо си, защото когато бях малък, помня баща си с такава голяма и черна брада. Той беше от старите хъшове, другар на Хр. Ботев. По-малкия ми син беше тръгнал по същия път, учеше в училището по корабостроене.
Напоследък времето беше променливо. Ту имаше дни с големи горещини, ту приятно и поносимо. Дните минаваха скучно, единствено в неделя прекарвахме разнообразно, като отивах на традиционната среща на „Nordwind“. Отдавна не бях ходил там и всички ни посрещнаха с радост. За пореден път се убедих, че немците са добри майстори в кухнята. Нагостиха ни с риба, приготвена по английски, варена, извадени костите, и всичко това препечено във фурна. На тази среща, капитан Питър от „Agalampus“ ни разказа за още една негова случка:

„За мен - каза той, - най-приятни ще останат спомените от приятелството на всички екипажи от всички кораби на различните нации. Никога не съм спирал да се учудвам на това и аз за първи път не само разбрах, но и засвидетелствам братството на моряците. Разбира се, ще бъде неверно да се каже, че никога не е имало различия, но приятелството, което споменахме през тия месеци ще трае за винаги особено между екипажа на „Agalampus“ и „Lednice“. Спомням си много добре Джо, един от моряците, когато той ни посети за първи път, една вечер да играе карти и да изпие няколко бири. Когато той пристигна, аз му казах: Хелоу, Джо, добре дошъл на кораба!, а когато стана време за лодката да го кара за техния кораб около 10,30 часа му казах – Гуд найт, Джо!
След пет месеца, вечерта преди да напусне Голямото Горчиво езеро, екипажът на „Lednice“ устрои нещо като прощална вечеря и когато той стана да говори каза: Спомням си много добре първия път, когато дойдох на „Agalampus“, капитан Питър ми каза „Хало Джо“ и „Гоо ни“, аз си казах - какви са тези думи „ало и гоо ни?“
Добре, но Джо скоро се научи и по времето, когато неговите пет месеца изтекоха, той се научи да говори английски почти така добре като мен, съжалявам, че аз не направих същото, но на английския кораб нямаше никакъв шанс за това. Поляците и германците идваха често, но колкото и мъчно за тях, разговорът беше на английски. И така аз не можах да науча никой друг език“...
В понеделник сутринта беше мъгливо и неприятно, като че ли съответстваше на настроението ни. Трябваше да изпратим в болницата в Кайро Коста моториста. Той беше болен от синозит и докторът на „Jakarta“ не можеше да му помогне. Беше се влошило състоянието му.

Сведение за валутата, получена от членовете на екипажа на „Васил Левски“ за месец май 1969 г.

На пети юни в сряда се навършваха две години от принудителния престой на четринадесетте кораба в Голямото горчиво езеро. Както на първата годишнина, така и сега, имаше „празник“, който отбелязваше тази дата. В отбелязване на това събитие участваха всички екипажи. Цялата церемония заслужаваше да бъде филмирана.
Организатори на тържеството бяха англичаните и по програма, направена от тях, протече целият ден. Те разпратиха по корабите покана, на която имаше залепена цветна снимка от миналогодишното тържество. Беше определено на всички моторни лодки да се съберат на сборния пункт, който се намираше по средата на езерото, между корабите, за по-удобно в десет часа сутринта. Точно тогава почваха най-големите горещини на деня. А този ден на небето нямаше нито едно облаче.

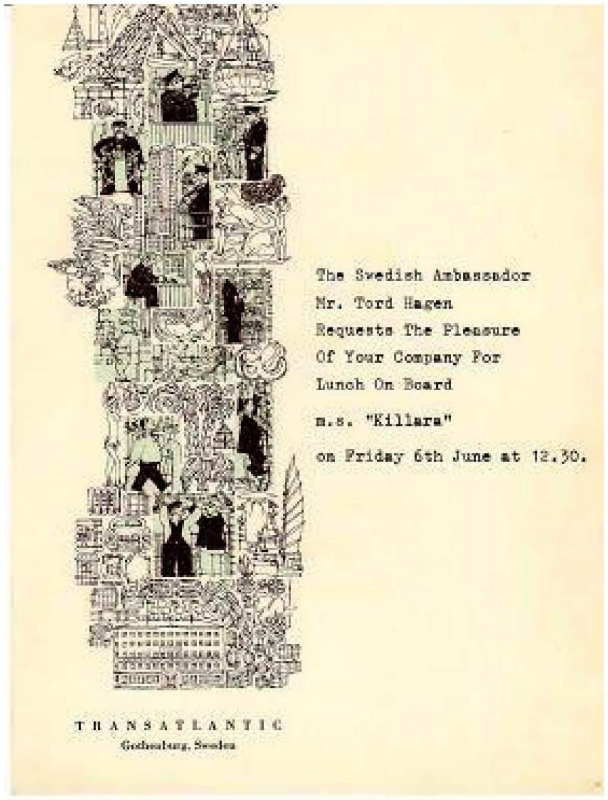

Пликът от писмото, изпратено от капитан Александър Енчев до съпругата му Фоника Енчева на 5 юни 1969 г.

По корабите бяха издигнати флаговете за разцветка, а лодките на върха на мачтите си имаха националните флагове. В определеното време вече се бяхме събрали всички представители на корабите. Поздравявахме се и се радвахме на срещата и на многолюдието. След малък престой, нашата флотилия се отправи към буя, т. е. специалната шамандура, оставена в памет там, гдето първият пристигнал него ден кораб, е хвърлил котва.
В нашата лодка бяхме пет човека, нали трябваше да остане личен състав на кораба. По морските правила максимум 1/3 от екипажа имаше право да

отсъства от борда. Тук бяха моряците Митко и Тодор, радиста Богданов, мотористa Петко и аз. На главата си бях сложил корковия шлем, да ме предпазва от слънцето, но едновременно с това се изпотявах обилно. Горещината още не беше голяма, понеже се намирахме на вода. Аз се бях съблякъл по потник, а колегите освен панталони друго нямаха. Обстановката беше прекрасна, истинска морска, а и настроението на всички – приповдигнато, и това даваше приятен облик на празненството.
Поляците пристигнаха с една внушителна група, чудесно костюмирани, така както се празнува преминаването през екватора. Нептун беше с тризъбеца си и корона на главата. До него - жена му моряк с руса перука, направена от разчепкани нишки въже и къса поличка, направена пак от същото, разбира се имаше и сутиен и други подробности от дамския тоалет. В лодката също така имаше и рицар с ризница, копие и каска, арабин бедуин, обвит целия в бял чаршаф, индиец със сари. Брадати пирати с червени кърпи, обеци и ножове. Така маскирани, но единично имаше и от другите екипажи.
На шамандурата имаше завързан един доста голям сал, върху който на малка пирамида от стереопор беше издигната малка изкуствена новогодишна елха. Тя беше обсипана с разноцветни украшения и гирлянди. Пред дървото, направен пак от стереопор, имаше снежен човек с нарисувана котва на гърдите, а на главата си имаше черен цилиндър. На него пишеше „1969 г.“ На шията му с червена панделка беше завързана една бутилка с уиски. На сала, като пътен знак, беше поставена откъртена дъска, на която с бяла блажна боя беше написано красиво „GBLA“. Около елхата и снежния човек бяха разположени три бъчви, всяка една от около петдесет литра. По-голямата беше пълна с вермут, а другите две с вино. Разбира се, всяка лодка си носеше отделно бира, кока кола и други неща. Моторниците бяха завързани една за друга и ние започнахме да си ходим на гости и да се черпим взаимно.
След около един час потеглихме в колона да обикаляме всички кораби. Те ни посрещаха отдалеч с свирене на сирената спускане на националния флаг. До обяд т. е. до тринадесет часа обиколихме половината кораби и спряхме до „Agalampus“ на обяд. Бяха поднесени чудни сандвичи от англичаните, но от голямата горещина никому не се ядеше, а може би само на мен, защото стоях без дреха и по потник на слънцето и все се потях. Тук, а пък и по пътя, хората се къпеха във водата и се веселяха като деца. В езерото нямаше акули и водата беше много приятна, цветът й беше синьо зелен.
Към два часа продължихме около френския „Sind“, германския „Nordwind“, английския „Port Jnverkargil“, нашия „В. Левски“ и накрая чехословашкия „Lednice“. След това отново се събрахме на първоначалната точка - началният буй, за да продължим веселбата и да изпием виното, останало в бъчвите. Аз обаче побързах да се прибера на кораба защото шест часа ми дойде много на това силно слънце.

Вечерта температурта ми се повиши много, но като взех един студен душ се пооправих малко. Интересно беше, че и двата бряга бяха много спокойни и не нарушиха празника.

Поканата, изпратена от посланика на Швеция в Египет до капитан Александър Енчев за прием на шведския кораб „Kilara“ на 6 юни 1969 г.

На другия ден не можах да отида на шведския кораб „Kilara“, където щеше да има тържествено посрещане на техния пълномощен министър. Не се чувствах добре, а пък на кораба имаше неприятности, които трябваше да отстраним без да се бавим. От дългия престой тук и от това, че не беше ходил на док, кингстонът на пожарната помпа се беше запушил с миди и водорасли. При по-голяма опасност, пожарогасителите едва ли биха се справили, а да гори кораб е ужасно, имах един такъв случай на „Цар Фердинанд“.
В сегашния случай, да се отстрани запушването трябваше да се спусне леководолаз, който да изчисти що годе отвора за водата. Ние нямахме такава екипировка, но дори и да имахме, никой не беше обучен за подводно плуване. Налагаше се отново да прибегнем до помощта на колегите от другите екипажи. От „Scotich Star“ се отзоваха с готовност и изпратиха двама души, които свършиха бързо и много добре работата. Като стана дума за разплащане, веднага отхвърлиха това и отговориха, че било само тренировка за тях и плюс това са моряци като нас.
Тук сега беше сезона на дините и ги имаше много. Ние ги държахме в хладилника и бяха много вкусни, но не засищаха жаждата, понеже бяха много

сладки.
При нас почти липсваха мишки. Най-вероятно причината беше, че много отдавна не сме били вързани за брега. Въпреки че въжетата, когато корабът е вързан за брега, имат ламаринени предпазители, мишките успяват да се доберат на борда. Пътувах с един кораб, на който имаше куче. То беше любимецът на екипажа. На един друг, който превозваше зърнени храни, имаше котка. Тя не понасяше морето и на първото пристанище избяга на брега.
Всеки ден, докато се спускаше слънцето зад пясъчните могили, откъм арабския бряг се чуваше тътнежът на артилерийските залпове. Ние вече не им обръщахме внимание, понеже бяхме свикнали. На небосклона напоследък се мяркаха повече облаци и времето беше приятно, но здравето ми се беше влошило до такава степен, че докторът от полския кораб ме поддържаше с инжекции.

Капитан Александър ЕНЧЕВ

(Следва)